

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Sectio quarta. vtrum Christus Dominus meruerit hominum electionem, &
prædestinationem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

incipit autem habere effectum, quando beatitudo ipsa confertur.

SECTION IV.

Utrum Christus Dominus meruerit hominum electionem, & prædestinationem.

IN superioribus dictum est de effectibus prædestinationis, & gratiæ creatæ beneficiisque, quæ propter Christum Deus nobis confert, nunc dicendum est de prædestinatione ipsa, & electione, quam aliqui (nec immerito) *gratiam increatam* vocant, eo quod non solum consistat in beneficio aliquo creato nobis collato, sed in ipsius actibus increatis intellectus diuini & voluntatis, prout ad electos & prædestinatos libere terminantur.

Hinc modernus quidam Theologus hanc questionem attingens, non solum falsum, sed & improbabile, minimèque tutum aut securum existimat esse, dicere hanc gratiam diuinæ electionis aut prædestinationis, in hac proprietate sumptam, posse cadere sub merito, quia alias dari posset causa actus diuinæ voluntatis ex parte eius, quod est impossibile, cū actus ille increatus sit, vt recte notauit D. Thom. 1. p. q. 19. art. 5. & q. 24. artic. 4. qui hac ratione docet, ex parte diuini actus prædestinationem Christi non esse causam nostræ prædestinationis, tum quia eodem actu prædestinamur nos, quo fuit Christus prædestinatus, tum etiam, quia actus diuini non potest dari causa.

Veruntamen, quod ad questionem de possibili spectat, nemini dubium esse potest, quin diuina beneuolentia & voluntas libera, quoad liberam determinationem ad aliquod obiectum creatum possit cadere sub merito; & hoc supponunt omnes auctores, qui admittunt causam aliquam vel rationem electionis diuinæ in prædestinatione; & qui hanc negant de facto, nunquam in eo fundant suam sententiam, quod sit impossibile meritum electionis, sed aliis rationibus vtuntur. Præterea omnes Theologi docent, & videtur per se notum, posse dari ex parte obiecti creati rationem aliquam per se motiuam alicuius decreti liberi diuinæ voluntatis. Idque expresse docet D. Thom. 1. cont. Gent. cap. 36. & 87. vbi idem sentit, & declarat Ferrar. tenetq; idem Greg. in 1. distinct. 40. art. 2. Durand. distinct. 41. q. 2. Gab. quæst. vnie. in init. Gaspar. Casal. lib. 1. de quadripart. iust. cap. 4. & moderni scriptores in 1. p. D. Thom. quæst. 19. artic. 5. & quæst. 23. artic. 5. Et ratio est, quia, licet decretum liberum diuinæ voluntatis nihil addat reale ipsi actui necessario eiusdem diuinæ voluntatis, iuxta veriorum sententiam, nihilominus per illud vere Deus vult libere tale obiectum creatum; & vt id velit, licet prima ratio sit bonitas eius, ex parte tamen obiecti potest interdum considerare priorem aliquam rationem, ob quam id velit: hoc enim imperfectionem nullam inuoluit, nec dependentiam aut causalitatem veram alicuius rei, quæ in Deo sit; & alioqui est necessarium, vt aliqua conditio vel actio creaturæ possit esse ratio vera alterius effectus diuini, non solum per modum finis, cuius gratia aliquid fit, sed etiam per modum meriti, aut alterius principij ex se postulantis talem effectum. Quod in effectibus diuinæ providentiæ frequenter inueniri certissimum est: sic enim Deus dicitur quandam rationem iustitiæ seruare in conaturalibus rerum proprietatibus conferendis, ac distribuendis: sol etenim, quem in tali natura Deus condere decreuit, quasi iure suo postulat à Deo lucem, ignis calorem, calor concursum ad calefaciendum, lux ad illuminandum, &c. In rebus item & actionibus moralibus id clarius conspicitur: peccatum enim ab homine commissum, exigit à Deo, postulatque vindictam; bonum autem opus postulat præmium, Dices, his rationibus solum ostendi,

inter ipsas res creatas vnā esse radicem, aut rationem alterius. Respondeo, non hoc solum probari, sed etiam respectu voluntatis diuinæ habere quandam rationem motiui inclinantis, allicientis illam ad volendum hoc vel illud. Quod patet primo ex modo loquendi Scripturæ, Ioan. enim 10. ait Christus, *Propter me diligit Pater, quia ego pono animam meam*, Chrysost. Euthym. & alij expositores aduertunt, licet, in Christo sint plures alie rationes, propter quas à Patre diligitur, propter hanc tamen rationem maxime diligi, quod sponte sua mortem appetit, vt Patri obediret. Huc etiam spectant illa Christi verba, *Qui diligit me, diligitur a Patre nemo, & illa, Si quis diligit me, sermonem meum seruabit, & Pater meus diligit eum, & ad eum veniemus, &c.* hæc enim & similia non solum concomitantiam significant, sed etiam rationem diuinæ dilectionis erga nos.

Secundo idem declaratur, quia Deus interdum confert creaturæ suam dilectionem ac beneuolentiam ex solo suo beneplacito ac liberalitate; & tunc non datur ratio dilectionis ex parte creaturæ: interdum vero confert Deus hanc dilectionem aut beneuolentiam per modum cuiusdam iustæ distributionis, vt in naturalibus aliter vult ornare coelos, quam terram, quia vult seruare vniuersique naturæ id, quod ei est aliquo modo debitum; & in moralibus, pro ratione melioris dispositionis, vel maioris meriti, maiorem gratiam confert, atque adeo magis amat amicitia amore. igitur aliqua voluntas vel amor Dei habet rationem aliquam ex parte creaturæ, ob quam ipsa diuina dilectio tali modo ad talē creaturam terminatur. Probat hęc vltima consequentia, quia voluntas iusta eo modo, quo iustitiæ rationem habet, respicit ius alterius, & rationem ac motiuum, in quo fundatur, nec potest in alio distinguī voluntas mere liberalis à voluntate iusta.

Tertio idem probatur ex effectibus diuinæ voluntatis, & principio eorum: nam homo meretur à Deo maiorem gratiam, vel alia similia dona: ergo meretur, vt Deus velit conferre ei talem gratiam. Patet consequentia, quia Deus non confert hoc donum nisi volens, & eo modo, quo vult, confert: ergo non potest quis mereri effectum ipsum, nisi mereatur, vt Deus velit illum donare, seu efficere eam, si meretur effectum, merebitur etiam illius effectio: nem: ergo & actum ad talem effectioem terminatum, seu quod actus voluntatis ad talem effectioem terminetur. Sicut inter homines, si ergo mereor, vt Rex conferat tale beneficium, certe mereor, vt velit conferre: neque intelligi potest, vt aliquis mereatur aliquod præmium, quin mereatur quidquid ad illud necessarium est, quando id non præsupponitur, vt superius etiam attigi disput. 4. sect. 4. Et in merito poenæ id clarius perspicitur, quādo enim quis per peccata sua meretur æternam poenam, non solum meretur poenam ipsam, sed etiam vt Deus velit illam conferre, quia Deus ex se neminem vult perire, sed solum ob hominis demeritum, iuxta illud, *Deus non vult mortem peccatoris*, seu *Deus mortem non facit*. Vnde Damasc. lib. 2. cap. 29. & 30. recte distinguit, quædam Deum velle ex se solo, quædam vero ex nobis, seu nostris actibus & meritis inclinatum. Non est ergo dubium, quin possit dari meritum diuinæ voluntatis, vt libere terminatæ ad creaturam: nam meritum non est causa propria ac physica, sed tantum ratio motiua, quæ cognita à Deo, illum mouet metaphorice, seu inclinatur ad hoc vel illud volendum. Neque D. Thom. in hoc sensu negat, dari causam diuinæ electionis ex parte actus diuini, sed loquitur in primis de causa propria & in rigore sumpta, quo sensu impossibile est dari causam diuinæ voluntatis, aut actus eius, qui secundū se omnino increatus est, & improductus: vt vero libere terminatur ad obiectum creatū, nihil reale

additur

In moralibus
bus etiam
& ab autem
ritate.

Prima sententia.
Medina hic
q. 19. dub.
q. 1.

Præter de
prædictam
sententiam
inducitur.

Obiectum
causa allicientis
decreti liberi
voluntatis diuinæ
esse
postulat creaturam.

In naturalibus patet.

additur ei, quod propriam causam habere possit, sed eminenti ac mirabili modo sine ulla additione, vel mutatione reali, atque adeo sine ulla vera causalitate, ad hæc vel illa obiecta libere terminatur. Deinde lequitur de actu diuino secundum se, & ab eo excludit illam causalitatem, quæ in nobis esse solet inter ipsos actus voluntatis, quatenus vnus ab alio oritur, vt electio ab intentione: & sic negat Diuus Thomas, Deum velle vnum, quia vult aliud, quia hæc locutio in rigore indicat causalitatem inter ipsos actus: non tamen negat Diuus Thomas, quin actus diuinæ voluntatis, vt libere terminatur ad creaturas, possit dari aliqua ratio, interdum ex parte ipsius Dei, interdum vero ex parte creaturæ: & in dicto libro tertio contra gentes, vtramque satis aperte docet, nam capit. 86. concedit dari rationem, cap. vero 87. & 88. negat dari causam voluntatis diuinæ: vna vero ex rationibus diuinæ voluntatis potest esse meritum, vt satis declaratum est, & per se videtur notum, quia non est maior repugnantia in hac ratione, quam in cæteris. Et hinc etiam fit, vt, licet secundum rem non possit vnus actus diuinæ voluntatis esse alterius causa, secundum rationem tamen, sicut vnum attributum est ratio alterius, verbi gratia, intellectus voluntatis, & immaterialitas immortalitatis, ita actus voluntatis diuinæ, vt terminatus ad vnum obiectum, est ratio cur terminetur ad aliud.

Hæc ergo veritate supposita de possibili, superest quæstio præcipue à nobis intenta, an de facto Christus nobis meruerit electionem & prædestinationem, id est, an Deus in æternitate sua nos elegerit intrinsece ad merita Christi futura, iam prouisa & præcognita. In qua re duæ sunt sententiæ: prior negat meruisse Christum nobis æternam electionem, aut prædestinationem. Ita tenet expresse Sonnius lib. tertio de demonstratione religionis Christianæ, tractatu tertio, capitul. 19. & Adamus exponens id ad Ephesios 1. *Elegit nos in ipso, &c.* Eandem sententiam doceant necesse est, qui negant, meruisse nobis Christum omnes disputationes remotas ad gratiam iustificantem: nam inde fit, non meruisse nobis omnes effectus prædestinationis nostræ, & consequenter nec prædestinationem ipsam, nec electionem: quæ (vt supponimus) anterior est secundum rationem, & radix totius prædestinationis, omniumque effectuum eius. Prædestinationis autem, vt minimum, includit rationem omnium mediæ partium particularium, seu propriorum, per quæ electus infallibiliter producit ad regnum cælorum: ideoque nemo potest mereri totam prædestinationem, nisi hos omnes effectus, seu media mereatur: & quia nos non meremur hæc omnia beneficia, ideo neque nostram prædestinationem meremur: idem ergo necesse est de Christo sentiant, qui ipsum hæc omnia bona nobis meruisse negant. Rursus, qui putant hominum electionem secundum rationem antecessisse præscientiam originalis peccati, CHRISTI vero prædestinationem posteriorem fuisse, necesse est, doceant, hominum electionem non fuisse intuitu meritorum Christi, sed ex sola voluntate diuina, quia in eo signo, in quo ponunt, Deum elegerit prædestinatos, nondum intelligunt, vt habentem in sua præscientia merita Christi præscientia. Atque ita sentit Capreol. in 3. distinct. 1. quæstione vnica, articulo 3. ad 2. & 3. Scoti cont. 1. conclus. qui indifferenter loquitur de electione & prædestinatione nostra, potissimum tamen videtur intelligendus de electione, nam prædestinatio, cum sit ratio mediæ partium, non potuit ante præsumptum originale peccatum completi, licet inchoari potuerit, vt more nostro loquamur. Denique hæc sententiam tenet Scotus in 3. distinctione 19. quæstione vnica, ad quoddam argumentum, ante solut. princip. argumentorum. Et fundari

A in eo videtur, quod electio prædestinatorum simul cum Christi prædestinatione antecessit originale peccatum: Christus autem non est ordinatus ad merendum nobis: donec lapsus primi hominis præuius est.

Secunda sententia absolute docet, Christum meruisse nobis prædestinationem & electionem ad gloriam. Hanc opinionem tenent ex modernis autoribus Catherin. opusc. de exim. Christi prædest. Vega lib. 4. in Trident. cap. 5. Albert. Pighius lib. 8. de libero arbitrio, cap. 1. 2. & 3. & lib. 10. capit. 1. Ex antiquis vero scholasticis citantur pro hac sententia Diuus Thomas infra quæst. 24. artic. 4. & in 3. distinct. 10. quæstione 3. & super ad Ephesios 1. lectione 5. Alen. B 3. parte quæstione 3. membro 5. Durandus 3. distinctio, 10. quæstione 3. sed hi autores obscure loquuntur, & facile possunt in vtramque partem induci. Nihilominus hæc sententia his temporibus receptissima est, & maiorem habet pietatem, & probabilitatem: ea igitur nobis probanda est, & declaranda. Quia vero confuse tractari solet, eo quod non distinguitur prædestinatio, quatenus includit, vel dicit actum intellectus, ab electione seu dilectione, quam dicit vel supponit in voluntate, quæ duæ non eodem modo, & ordine rationis ab omnibus in DEO concipiuntur, & constituuntur: & ideo breuiter supponere oportet id, quod in hac re probabilius existimamus: Ante omnem igitur actum ad prædestinationem proprie pertinentem, ordinem rationis antecessit scientia diuinæ, tam simplicis intelligentiæ, quam conditionata, quæ nouit infinitos mundos, quos procreare posset, & infinitos modos, quibus in hoc mundo posset gubernare homines, eisque de mediis ad vitam æternam consequendam prouidere: & in singulis agnoscere, quid omnes homines acturi essent, si eum his vel illis circumstantiis, aut mediis crearentur, vel gubernarentur. De hac igitur præscientia non potest quæstio prædicta intelligi, quia hæc non potest cadere sub merito, tum quia, supposita veritate obiecti, necessaria est in Deo, tum quia ex vi illius, Deus nullum bonum confert creaturæ, nec videt aliquid, vt absolute futurum, meritum autem & necesse est, vt veliam sit, vel saltem futurum præsciatur, & illi responderi beneficium aliquod, quod Deus confert ratione talis meriti.

D Post hæc scientiam subsequitur decretum aliquod diuinæ voluntatis, quo huius mundi creationem præ alijs elegit, vel quo voluit homines ad supernaturalem beatitudinem ordinare sufficienter, aut efficaciter, per hæc vel illa media. Et in hoc actu censetur ab aliquibus consummata prædestinatio: alij vero cum D. Thoma existimant post hanc voluntatem subsequi, secundum rationem in diuino intellectu imperium efficax, vel iudicium prædictum, præcipiens & dictans absolute de agendis & ordinans totam seriem mediæ partium, quibus prædestinatus perducitur ad regnum, in qua intellectus ordinatione seu ratione prædestinationem constituunt. Dicendum ergo est primo de his, quæ in voluntate præcedunt, deinde de his, quæ in intellectu subsequuntur.

E Distinguant aliqui in voluntate diuina duplices actus circa hominum salutem: quosdam dicunt esse generales, vt est voluntas ordinandi omnes homines per sufficientiam media ad supernaturalem beatitudinem, quæ voluntas ordine rationis intelligitur esse prima erga homines, & antecedere præscientiam originalis peccati. Alia item est voluntas generalis, quæ subsequens est præscientiam originalis peccati, qua Deus voluit omnes homines lapsos reparare, & quantum in ipso est, saluos facere, iuxta illud 2. ad Timotheum, *DEVS vult omnes homines saluos fieri*, quod ad vtramque voluntatem referri potest. Alios actus dicunt esse speciales, & parti-

& particulares, ut est electio, & dilectio efficax Petri, v.g. vel Pauli, quia Deus ante omnia eius merita præiudicia, ex sola sua liberali voluntate illum eligit, & efficaciter definit, ut saluetur. In prioribus ergo voluntatibus generalibus dicunt, non habuisse Deum respectum vllum ad merita Christi præiudicia, in particulari autem vniuersaliusque electione habuisse, atque ita propter Christi merita omnes prædestinatos elegisse. De hac posteriori parte dicemus postea. Prioris autem fundamentum est, quia voluntas illa generalis dirigendi homines per sufficientia media ad vitam æternam, non supponit præcisa Christi merita futura, ergo non potuit haberi intuitu illorum, seu propter illa. Consequentia est euident, quia causa meritoria, ut saepe in superioribus dictum est, supponi debet, vel re ipsa, vel saltem in præscientia præmiis. Antecedens autem duplici ratione declaratur. Prima est, quia Deus in primo illo signo rationis, in quo voluit vniuersum perfectum condere, & in quo voluit Christum ut caput, & cætera ut membra, vel ut res, quæ illi deferrentur, in illo (inquam) eodem signo voluit homines procreare propter supernaturalem beatitudinem assequendam, & ita in illo etiam habuit illam voluntatem generalem: sed in illo signo nondum intelligitur habere præscientiam meritorum Christi, ergo illa voluntas est: non potuit ex meritis Christi, Confirmatur & declaratur ex differentia inter causam finalem, vel exemplarem respectu causæ meritoriz, nam finis non est necessarius: ut supponatur existens, neque in re, neque in præscientia causæ operantis seu volentis, sed satis est, quod præcognoscatur possibilis, ut aliquid possit in illum ordinari, vel ut ipse possit intendi per talia media, vel sufficienter, vel efficaciter vno actu perfecto: & idem est in causa exemplari, quæ in hac conditione finem imitatur. At vero causa meritoria, quæ in hoc similior est efficiendi, supponi debet existens, vel in se, vel saltem in præscientia eius, qui ex præscientia meriti inclinatur ad aliquid volendum & ideo Deus, licet vno actu voluerit Christum & alios homines, vel angelos ad esse, vel ad gloriam ordinare, potuit nihilominus intendere Christum ad finem vel exemplar aliorum, non tamen potuit ex merito Christi illam generalem voluntatem erga homines habere. Secunda ratio est, quia meritum Christi respectu hominum supponit voluntatem illam generalem ordinandi homines ad gloriam per sufficientes causas, quarum vna fuit meritum Christi: Atque ideo Christus nobis meruit, quia Deus voluit, ut nobis mereretur: non ergo potuit Deus hoc velle propter meritum eiusdem Christi, cum omne meritum talem voluntatem supponat, præfertim cum supra disput. 39. ostensum sit, omne meritum proprium de iustitia coram Deo, supponere ordinationem diuinam circa tale meritum: sed Deus voluit Christum nobis mereri, quia voluit, quantum in se est, nobis gloriam conferre, nam illud meritum comparatur ad hanc gloriam, sicut medium ad finem: nullo ergo modo potuit illa generalis Dei voluntas in hoc merito fundari, sicut prima voluntas finis non potest fundari in medio, & hoc etiam est differentia inter finem & exemplar, respectu causæ meritoriz. Nam, ut Christus sit finis gloriæ aliorum hominum, non prærequirit aliam ordinationem diuinam, sed illomet actu, quo voluit Deus ordinare homines ad gloriam, id ordinavit etiam ad honorem Christi, & è contrario, volendo Christum, voluit eum ut finem & caput aliorum hominum. Similiter, ut Christus sit exemplar, non supponitur alia ordinatio, sed ex vi suæ intrinsecæ perfectionis, quam habet per gratiam vniõis, & alias, quæ hanc consequuntur, natus est esse exemplar gloriæ aliorum, & ita hæc omnia habet ex vi suæ primariæ prædestinationis. At vero, quod sit causa meritoria de facto, habet ex speciali ordinatione diuinā, quæ nec

Fr. Suarez Tom. I.

A cessario est posterior, quam generalis ordinatio hominum ad gloriam, ut ostensum est, & ideo licet hæc generalis voluntas seu ordinatio potuerit respicere Christum ut finem, & exemplar gloriæ hominum, non tamen potuit in ipso, ut in causa meritoria, fundari. Itaque Christus sub ratione meritis hominibus habet rationem medij ad gloriam hominum, & ideo supponit in Deo aliquam intentionem huius gloriæ, saltem per voluntatem illam generalem, & ideo fieri non potest, ut talis intentio seu voluntas in eodem Christi merito fundetur, nec quod supponat illud ut absolute futurum & præciscum.

B Dices. Quamuis hæc rationes recte procedant de priori voluntate generali ordinandi homines ad æternam gloriam, tamen de posteriori voluntate reparandi hominem lapsum non ita procedere per se conflat, quia hæc voluntas iam supponit ordinationem meritorum Christi Domini, & præscientiam eorum, præsertim iuxta nostram sententiam, quod Christus fuerit primus omnium, & ante præiudicium originale peccatum prædestinatus, & quod ex merito eius præiudicium fuerit data gratia hominibus in statu innocentiz: iam ergo intelligitur sufficienter præcisa merita Christi respectu hominum ut propter illa potuerit Deus velle homines reparare per eundem Christum. Respondent autores prædictæ sententiæ, verum quidem esse rationem factam præcise sumptam, non habere eandem vim de hac posteriori voluntate: nihilominus, seruata proportionem, esse applicandum: quia ante præiudicium originale peccatum solum fuit Christus ordinatus ad merendum hominibus ea media gratiæ, & supernaturalis prouidentiz, quæ statui in innocentiz fuissent consentanea, non vero ut esset vniuersalis medicina peccati totius naturæ, nam circa hoc nihil intelligimus voluisse Deum statuere ante præiudicium originale peccatum. Hac ergo ratione posterior voluntas, quam Deus habuit redimendi hominem, non potuit in merito Christi ut præiudicium fundari, sed Deus sua voluntate ordinavit ut Christus veniret in carne passibili ad redimendos homines. Quod autem hoc ita sit, non potest euidenter probari, quia penderet ex libera voluntate Dei, qui varijs modis potuit hæc omnia intendere, & prouidere: est autem consentaneum diuinæ Scripturæ, ex qua diuina voluntas nobis innotescit. Nam diuina Scriptura soli misericordiz, ac dilectioni, & liberalitati Dei tribuit hoc decretum redimendi homines, non vero iustitiæ Christi, ut Ioannis tertio, Sic Deus dilexit mundum, &c. Ad Ephesios secundo. Deus autem, qui diues est in misericordia, propter nimiam charitatem suam, quæ dilexit nos, cum essemus mortui peccato, conuincit nos Christo. Rom. 5. Commendat autem charitatem suam Deus, quia, cum adhuc peccatores essemus, &c. Quem locum tractans Augustinus, tractatione 110. in Ioann. dicit, Non ita Christus nos Patri reconciliavit, ut inciperet amare, quos oderat, sicut reconciliatur inimicus inimico, ut deinde sint amici, & inuicem diligant, qui oderant inuicem. Sed iam nos diligenti reconciliati sumus ei, cum quo propter peccatum inimicitias habebamus. Igitur ex sententia Augustini prius intelligitur Deus dilexisse nos, quæ Christus nos ei reconciliauerit, illa autem dilectio non est alia, nisi qua nos lapsos in culpam gratis voluit reparare: in qua re humana natura maiorem gratiam à Deo recipit, quam angelica, ut in fine illius tractatus idem Augustinus declarat, docens, non posse id nisi diuinæ gratiæ, ac liberalitati attribui. Et confirmari tandem potest, quia vel Christus prædestinatus fuit primo in remedium peccati, & post illud in Adamo præiudicium vel per se fuit primario volutus ac prædestinatus: si primum dicatur, manifeste concluditur, sicut Christus non fuit causa suæ prædestinationis, ita

lii neg

nec illius voluntatis, qua destinatus est ad nos redimendum: ergo neque illius, qua Deus voluit generatim nos redimere, hæc enim aut antecedit illam, aut in ea includitur, seu non est alia, quam illa. Deus enim, qui simul ac perfecte vult finem & medium, volendo nos redimere, voluit per Christum redimere. Si vero dicamus, Christum absolute & per se fuisse prius prædestinatum, saltem fatendum nobis est, ad officium Redemptoris, & ad sumendam carnem passibilem, non esse destinatum nisi occasione peccati, & illo præiusto, quam secundariam (vt ita dicam) prædestinationem seu ordinationem Christus sibi non meruit, non enim sibi meruit vt haberet corpus passibile, sed ex diuina tantum ordinatione id habuit, vt illis verbis colligitur, *Corpus autem adaptasti mihi*, ad Hebræos 10. Psalmo 39. Vnde ipse Christus Dominus nunquam suis meritis, sed beneplacito Patris, ordinationem mortis suæ attribuit: tota ergo hæc mirabilis providentia, quam Deus habuit in hominum redemptione, quoad primam suam originem, primumque decretum diuinæ voluntatis, à quo tota processit, non habuit ortum ex Christi voluntate aut merito, sed solum ex voluntate diuina.

Hæc sententia sic exposita, est satis probabilis, mihi que aliquando placuit, & vera visa est. Nunc vero nonnullæ difficultates circa illam occurrunt. Prima est, quia in toto hoc discursu supponi videtur, habere Deum has voluntates vniuersales, & quasi abstractas & confusas ex parte obiecti: quod tamen falsum esse videtur. Quia Deus, sicut distinctissime omnia cognoscit, ita & vult: vnde, sicut non cognouit ea, quæ communia sunt omnibus hominibus, aliquo communi & confuso conceptu, sicut nos, sed intuendo distincte omnia singularia, & quid in vnoquoque est simile alteri: quia omnis alius cognitionis modus includit imperfectionem DEO repugnantem. Item non vult ea, quæ sunt communia omnibus hominibus, nisi volendo simul singulis hominibus tale bonum, vel volendo aliquam causam indiuiduam & particularem in suo esse, vniuersalem vero in sua virtute, & vtilitate, volendo (inquam) illam, vt vniuersalem in causando, & vt beneficiat omnibus: hic enim modus volendi est sufficiens, & perfectus, alius vero, & necessarius non est, & imperfectionem inuoluit. Quod autem in discursu facto id quod dixi de voluntate confusa & vniuersali supponatur, satis constat ex ipsiusmet sententiæ expositione, quia alioquin non oporteret distinguere inter generalem illam voluntatem, & particularem, quas Deus habet circa singulorum hominum salutem, imo nec satis intelligi posset talis distinctio: in quo enim distinguuntur duæ illæ voluntates, si vtræque circa singularia ista distincte versatur? supponit ergo necessario illa sententia, priores illas voluntates versari circa homines in communi, seu circa naturam humanam vniuersè sumptam. Deinde declaratur in hunc modum, nam circa Petrum, verbi gratia, quem suppono esse prædestinatum, Deus habuit efficacem voluntatem, qua illum ad gloriam elegit: aut ergo habuit circa eundem aliam priorem voluntatem, qua voluit illum ad gloriam ordinare, vel nullam aliam habuit. Si hoc secundum dicatur, sequitur, non habuisse Deum illam generalem voluntatem circa omnes homines, & consequenter sequitur, circa nullum hominem habuisse talem voluntatem generalem, sed solum circa singulos habuisse voluntatem efficacem, vel antecedentem seu inefficacem de vniuersiuiusque statu & salute. Si vero dicatur primum, primo id superfluum est, quia in voluntate efficaci includitur sufficiens: quid ergo necesse est actus multiplicare secundum rationem distinctos, & vnum fingere priorem alio? Et deinde illa prior voluntas necessario debet in-

telligi, non vt particularis ex parte obiecti, scilicet, Petri prædestinati, sed vt generalis erga homines, in quibus petras continentur: est ergo talis voluntas vniuersalis respectu omnium, & ex se indifferens, & æqualis ad omnes, & consequenter quasi confusa & vniuersalis ex parte obiecti, quod videtur impertinens, & alienum à diuina perfectione. Tandem confirmatur, quia alias, etiam circa electos, intelligendum esset, prius Deum in communi & vniuersimter elegisse efficaciter tot homines ad gloriam, deinde hunc in particulari elegisse ad talem gradum & dignitatem gratiæ & gloriæ, illum vero ad alium, & sic de singulis: quod si hoc est vanum & superfluum, vt reuera est, idem erit dicendum de omnibus hominibus. Atque ita fit, Deum nullum generalem actum habuisse circa homines in communi, sed circa omnes & singulos sibi propósitos distinctissime per suam infinitam cognitionem, habuisse tale decreum voluntatis dandi gloriā, quale ei placuit, & hoc modo voluisse omnes saluare, vel redimere, non per actum vniuersalem, seu confusum ex parte obiecti, sed per actum distinctè cadentem in singulos, non vniuersimter, & eodem modo, sed iuxta liberam distributionem diuinæ voluntatis. Quia vero actus ille, prout ad hunc vel illum hominem terminatur, ratione à nobis distinguitur in plures, qui inter se conueniunt in ratione voluntatis dandi gloriā, ideo de illa voluntate loquimur tanquam de vno actu terminato ad obiectum vniuersale, & abstractum, & ab illo actu intelliguntur profecta media generalia, ad omnium hominum salutem ordinata, cum tamen in re non sit nisi Dei voluntas vt libere terminata ad singulorum hominum salutem iuxta beneplacitum suum.

Quod si hoc verum esse conuincitur, hinc vltimus sequitur secunda difficultas circa prædictam sententiam, nimirum, aut fundamenta, quibus nititur: inefficacia esse, aut probare, Christum non meruisse prædestinatis efficacem electionem ad gloriam, quod nec ab illa sententia admittitur, nec verum est, vt ostendimus. Sequela probatur primo, quia Deus non habuit circa electos, duos actus volendi eos ordinare ad gloriam, sed simul vnicuique actus, & vnica simplicissima terminatione libera voluit efficaciter & hunc & illum saluare, in tali gradu, & perfectione: ergo, si Christus non meruit primam ordinationem talium hominum ad beatitudinem, neque etiam eorum electionem meruit. Rursus in eodem signo, in quo DEVS elegit hunc, & illum prædestinatum, voluit antecedenter, seu ordinauit sufficienter singulos reprobos ad gloriam, & per hunc modum generaliter voluit omnes homines saluare: ergo si hæc voluntas generalis, seu potius generatim à nobis concepta, & declarata, non fuit ex meritis Christi, ergo nec illa voluntas, qua sufficienter ordinauit singulos reprobos ad gloriā, fuit ex meritis CHRISTI, nam est idem omnino actus, & in eodem signo: ergo par ratione non meruit prædestinatis electionem, seu ordinationem efficacem ad gloriam, nam simul & in eodem signo rationis intelligitur ille actus, vt terminatus ad singula obiecta, seu ad singulas personas, iuxta beneplacitum DEI. Vnde tandem argumentor à paritate rationis, nam tota ratio, ob quam negatur Christus meruisse nobis ordinationem ad gloriam, vel ad redemptionem, est, quia merita Christi non supponuntur præiusta, eo quod ordinatio Christi ad merendum hominibus præcedat visionem meritum eius, & ante illam ordinationem Christi ad meritum, præcedat ordinatio hominum ad gloriam, sed hæc ratio, si est efficax, æque procedit de efficaci electione prædestinatorum: ergo. Probat minor, quia prædestinati simul eodemque actum cum Christo sunt efficaciter dilecti, & ad gloriā electi, & in eodem signo reprobi sunt sufficienter ad glo-

gloriam ordinati, per actum, quo vere Deus voluit A simplici seu antecedente voluntate eis dare gloriam, quantum in ipso esset, neque alio modo sunt omnes homines ordinati ad gloriam, quam per huiusmodi actus: sed in eo signo nondum erant praeuifa merita Christi, nec Christus ipse intelligitur ordinatus ad merendum hominibus, imo hac ordinatio non intelligitur profecta ex alia voluntate saluandi homines, nisi ex illa, quae respectu horum est electio efficax, respectu vero aliorum simplex affectus: ergo, si propter dictam causam Christus non meruit generalem ordinationem hominum ad gloriam, nec etiam electionem predestinatorum mereri potuit.

Propter has ergo difficultates videtur certe, non oportere in praesenti quaestione distinguere secundum rationem in diuina voluntate hos actus generales à particularibus, quia illi actus, prout à nobis vniuersaliter concipiuntur & significantur, non sunt formaliter in Deo, sed virtualiter, prout in ipsis particularibus includuntur, vel in medijs vniuersalibus, quae Deus voluit propter salutem omnium hominum: vnde fit, eatenus posse assignari rationem horum actuum vniuersalium ex parte meriti Christi, quatenus potest assignari particularium omnium, vt ad singulorum hominum salutem terminatur. Sicut enim Aristoteles dixit, medicum non curare hominem, nisi in quantum curat Calliam, vel Socratem, ita nos dicere possumus, Christum non mereri homini, nisi in quantum meretur Petro, Paulo, &c. & Deum non velle saluare humanum genus, nisi in quantum vult saluare Adamum, & Euam, & hos particulares homines, qui de facto sunt ab eis propagandi: quapropter ratio motiua per modum meriti ad volendam hominum salutem, eadem necessario esse debet, quae mouit Deum ad huius & illius salutem volendam: tota ergo quaestio reuocatur ad particularem voluntatem, prout est electio huius vel illius, vel simplex affectus, seu conditionata voluntas, respectu aliorum. Videntur autem rationes factae simul coniunctae probare, non potuisse meritum Christi praeuifum esse rationem talis voluntatis, etiam vt ad homines in particulari terminatur, quia ex vna parte priores rationes recte videntur procedere de voluntate Dei vniuersae conceptae & significatae, ex alia vero parte ostensum est, illam voluntatem non exerceri in re, nisi circa particularia, & non vno modo circa omnia, sed pro diuino beneplacito: concludunt ergo illae rationes, non potuisse Christi meritum efficere electionem electio- nis hominum.

In hac re dicendum est primo. Illa singularis beneuolentia, & dilectio, qua Deus ante praeuifa hominum merita predestinatos elegit ad gloriam, vt est electio horum praeuifis, non est ex meritis Christi, sed ex libertate diuinae voluntatis. Probatur ex Paulo ad Eph. 1. Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, & infra subdit, Secundum propositum voluntatis suae: vbi electionem illam in solum consilium voluntatis diuinae refert: quia licet Deus electionem illam fecerit in Christo, quatenus eos, quos elegit, ad gloriam Christi ordinauit, vel fortasse etiam, quia propter merita Christi illos dilexit, tamē quod per eam voluntatem hi potius, quam illi fuerint electi, non fuit Christi meritum, sed consilium diuinae voluntatis. Ex eodem sensu infra iterum subdit, In quo etiam nos forte vocati sumus, predestinati secundum propositum eius, qui operatur omnia secundum consilium voluntatis suae. Vt enim significaret Paul. non fuisse hanc electionem ex vilius meritis, nomine fortis vsus est. Propter hoc etiam Christus Ioan. 17. orans pro electis, & predestinatis, eos appellat datos sibi à Patre, scilicet per aeternam electionem, vt exponit Adrian. Papain epist. 1. ad Episcopos Hispaniae, & indicant August. tract. 106. in Ioan. & Chrysost. homil. 80. in

Fr. Suarez Tom. 1.

Ioan. cui consonat illud Mai. 8. Ecce ego & pueri, quos dediisti mihi, quod in persona Christi dictum esse exponit Paul. ad Heb. 2. & hoc modo commodè intelligitur illud verbum Christi Matth. 20. Sedere autem ad dexteram meam, vel sinistram non est meum dare vobis, sed quibus paratum est à Patre meo. Ratione probatur conclusio, quia Deus ab aeterno elegit hos praeuifis: si ergo hanc electionem & comparisonem fecit propter Christi merita, oportebit intelligere praeuifisse Deum Christum per humanam voluntatem dilecturum fuisse hos potius quam illos, & efficacius oblatum sua merita pro his, quam pro illis, & ideo elegisse hos, potius quam illos: nam si in meritis & voluntate Christi non praeuidebat aliquam differentiam, seu personarum electionem, non potest intelligi quomodo propter Christi merita praeuifa, voluntas Dei fuerit magis determinata ad hos eligendos, potius quam illos: sed ille ordo, seu modus electionis, neque est verus, nec conueniens, nec satis intelligi potest saltem circa omnes electos. Primum patet, quia non debuit voluntas diuinae humanae conformari, sed potius humana diuinae, non ergo ideo Deus elegit hos potius quam illos, quia Christus vt homo ita erat electurus, sed potius ideo Christus efficacius obtulit sua merita pro his, quam pro illis, quia cognouit Patrem suum ita eos elegisse, vt ex omnibus, quae in lect. 2. adducta sunt comprobantur, potest, praesertim ex toto cap. 17. Ioan. & illo dicto Hieronym. exponens verba Mai. 35. Voluntas Domini in manu eius dirigetur, scilicet, quia quicquid Pater disposuit, Christi virtutibus impletur. Et in huius etiam confirmationem adduci possunt omnia, quae supra quaest. 18. tractata sunt de modo, quo diuina voluntas predestinuit omnes actus humanae voluntatis Christi, & quo haec illi libere conformabatur. Secundum patet, quia etiam si in alijs rebus admitteremus, non omnem actum voluntatis humanae Christi fuisse à Deo predestinitum prius ratione, quā esset praescitus, incredibile tamen est, negotium grauissimum diuinae providentiae, nimirum electionem hominum, primo esse definitum per voluntatem humanam, & non per diuinam, praesertim cum Paulus hoc reputet esse vnum ex altissimis mysterijs sapientiae, & scientiae Dei. Tertium etiam facile constat, quia saltem circa homines, qui Christi incarnationem praecesserunt, non videtur posse intelligi ille modus electionis in humana Christi voluntate, sed solum conformitas cum diuina electione: quia circa praeterita, quae iam non cadunt sub potestatem hominis, non potest proprie cadere electio, qui enim intelligi potest, vt Christus in quantum homo elegerit sibi matrem, ex qua nasceretur? Et sic de alijs.

Dico quarto. Pie & probabiliter credi potest, illammet voluntatem, qua Deus praelegit predestinatos vt est efficax eorum dilectio, habuisse fundamentum & rationem aliquam in meritis Christi praeuifis.

Prior pars declaratur, quia in hac diuina electione duo intelliguntur, alterum absolutum & intrinsecum, quod est velle efficaciter beatitudinem huic predestinato, qui actus vt sic, dicitur proprie dilectio predestinati: alterum est respectiuium, & quasi extrinsecum, nimirum quod alius non eodem modo diligatur, & consequenter, quod hic diligatur praeter illo: quod includitur, & connotatur in nomine electionis. Quamquam ergo Christus non meruerit electionem, quantum ad hoc connotatum, quia non meruit desertionem, vel, vt ita dicam, non dilectionem aliorum, neque quod in particulari hic potius diligere, quam alius: potuit tamen Christi meritum esse ratio, propter quam Deus absolute dilexit predestinatos. Quod probari potest ex citatis verbis Pauli ad Eph. 1. Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, vt essemus sancti, vbi aperte loquitur de actu efficaci diuinae voluntatis, quo ante praeuifa electio-

lii 2 rum

Electio autem
na horum
praeuifis, non
fuit ex Christi
meritis.

Ioan. 17.

Adrianus
Papa.
August.
Chrysost.

Efficax prae-
destinatorum
dilectio, in
Christi me-
rita refertur
potest.

Eph. 1.

August.
Hierony.

Ambros.
Anselm.
D. Thom.
August.

2. Tim. 1.

D. Thom.
Ioan. 17.
August.
Hierony.

Ephes. 1.

Chrys.

Obiectio 2.

rum opera illos elegit, non quia futuri erant sancti, sed ut essent sancti, ut frequenter August. & Hieron. ibi, & cum eo alij expostores ponderarunt. Quod vero loquatur de ipsa dilectione, seu voluntate efficaci dandi gloriam prædestinato, constat ex subiunctis verbis, *Ut essent sancti & immaculati in conspectu eius in charitate*, & ideo statim subiungit, qui prædestinavit nos per Iesum Christum in ipsum, quam totam expositionem indicavit ibi Ambrosius, & clarius docuerunt Ansel. & D. Tho. & August. lib. de Prædestinat. Sanct. c. 17. & 18. & lib. de Correct. & gratia, c. 7. Certum autem est, cum Paulus dicit nos esse electos in Christo, loqui de hac electione quatenus est dilectio, seu quatenus per illam efficaciter ordinatur prædestinatus ad summum bonum obtinendum: nam sub alia ratione comparatiua non poterat in Christum referri, ut satis explicatum est. Quid autem significet illa particula, *in ipso*, non satis constat ex dictis Patribus, & expostoribus. Ansel. tamen indicat significare habitudinem causæ finalis, quod est verissimum, quia omnes electi propter honorem & gloriam Christi, secundum Deum electi sunt: unde statim Paulus subdit. *Prædestinavit nos per Iesum Christum in ipsum*, ubi particula, *per*, denotare videtur causam meritoriam, particula vero, *in*, causam finalem. Probabiliter vero exponi potest, particulam, *in ipso*, indicare causam meritoriam, nec hinc causa prius dixisse, *in ipso*, postea, *in ipsum*, nam hoc posteriori dicendi modo, cum particula, *in*, accusatiuo adiungitur, recte denotat habitudinem ad finem, adiuncta vero ablatiuo, magis videtur significare fundamentum, & rationem illius dilectionis, atque adeo causam meritoriam. Unde eodem dicendi modo statim subiungit, *In quo habemus redemptionem*, ubi euidenter significat causam meritoriam, sicut etiam inferius cum dicit, *In quo nos sorte vocati sumus*, & infra, *In quo & vos credentes signati estis spiritu promissionis sancto*, quod etiam confirmat illud 2. ad Tim. 1. *Vocauit nos vocatione sua sancta, non secundum opera nostra sed secundum propositum suum & gratiam, quæ data est nobis in Christo Iesu ante tempora secularia*. Vbi dilectionem hanc vocat propositum, & gratiam nobis in Christo ab æterno concessam, ut D. Thom. exponit. Facit etiam illud Ioan. 17. *Dilexisti eos* (loquitur de prædestinatis) sicut, pro quia, me dilexisti, ut August. notauit; & sensit Hieron. lib. 2. contra Iovinian. dicēs. *Ideo nos diligit, quia Filium dilexit Pater*. Denique illa vniuersalis propositio Pauli ad Ephes. 1. *Benedixit nos omni benedictione spirituali in celestibus in Christo*, etiam dilectionem hanc potest comprehendere, quæ maximum beneficium Dei est, & suprema benedictio, & veluti aliarum omnium fons, & origo: vnde Chrysost. homil. 1. super ad Ephes. inquit, *Per quem nos benedixit, per eundem nos elegit*. In quibus verbis indicat expositionem superius datam illius particulæ *in Christo*, ut æquiualeat illi, *per Christum*, seu, *propter meritum Christi*, & ita etiam legit & expōit Oecumenius, & Theophylactus. Est frequens phrasia Scripturæ, ut Thren. 4. *Capius est in peccato nostris*, id est, propter peccata nostra. Ratio vero solum est, quia, considerato valore meritorum Christi, sufficientissimus fuit ad hæc omnia nobis promerenda, considerato vero ordine diuinæ præscientiæ & voluntatis, facile etiam intelligi potest, præscientiam meritorum Christi antecessisse hanc electionem prædestinatorum, ut statim explicabo. Non est ergo cur negetur, hanc dilectionem habuisse fundamentum in meritis Christi, cum hoc ad maiorem Christi gloriam pertineat, & magis ostendat in diuina prouidentia perfectam iustitiam, & misericordie rationem.

Sed contra, quia si Deus dilexit hos prædestinatos propter meritum Christi, ergo ante illam dilectionem supponitur præsumptum illud meritum ut ordinandum, seu offerendum à Christo pro illis electis potius quam pro alijs. Consequens est falsum &

contra dicta. Responderetur negando consequenti. am, satis est enim quod in illo signo præiudicet merita Christi, ut suffic. entem rationem diligendi homines. Quod facile potest exemplo declarari: nempe dux aliquis vel miles bene meritis apud regem offerat sua merita, ut alicui ex filiis suis præmialiquid, vel dignitate rex conferat, quamuis ipse non deligneet hunc filium, potius quam illum, sed ex voluntate principis talis electio fiat, nihilominus verissime dicitur, regem voluisse illi benefacere propter merita patris. Et in reprobatione hominum, iuxta probabilem sententiam Augustini est evidens exemplum: aliquos enim propter solum originale peccatum voluit Deus excludere à regno, quia illa est sufficiens ratio: quanquam compensatione facta non poterit esse ratio, propter quam isti reprobentur potius quam alius habens simile originale peccatum.

Sed hic occurrunt difficultates omnes in superioribus tactæ. Prima est, quia non potuerunt Christi merita præiudicare à Deo prius ratione, quam vellet electorum gloriam efficaci dilectione: ergo non potuerunt illa merita esse ratio motiua ad talem electionem. Antecedens patet, tum quia simul omnino voluit Deus omnes prædestinatos cum Christo, in gloriam Christi: unde, sicut merita Christi non potuerunt esse ratio motiua ad volendum ipsum Christum, ita nequid volendum alios prædestinatos. Tum etiam, quia prius ratione, quam Deus præficeret Christi merita, voluit illa, & ordinare illa ad nostrum commodum seu præmium, scilicet obligare sub conditione talium operum, ad tale præmium illi reddendum in nobis, hæc enim omnia prærequisita sunt ad meritum, ut supravifum est: quæ autem sunt prærequisita ad meritum, supponuntur ad præscientiam meriti futuri, nec possunt sub tale meritum cadere. Rursus hæc eadem voluntas meritorum Christi supponit electionem hominum prædestinatorum, quia comparatur ad illam, sicut voluntas meritorum ad voluntatem finis: ergo de primo ad vltimum electio prædestinatorum non potuit supponere præscientiam meritorum Christi.

Secunda difficultas est, quia si Christus meritis prædestinatis electionem efficacem: ergo meritis probis eam dilectionem simplicem seu antecedentem, quæ ad gloriam ordinati sunt, ex vi cuius dantur eis sufficientia media ad gloriam consequendam, est enim æqualis ratio: hoc autem falsum est, quia vnum ex medijs sufficientibus, quæ ratione illius voluntatis Deus confert omnibus hominibus, est ipsum Christi meritum infinitum quoad sufficientiam: non ergo potuit tale meritum esse ratio illius voluntatis.

Tertia difficultas est, quia ex his vltimis sequitur, absolute & simpliciter loquendo, Deum ordinasse homines ad gloriam, siue efficaciter siue sufficienter, ob Christi meritum, sequitur subinde, illam Deivoluntatem, quæ voluit reparare humanam naturam lapsam, fuisse ex meritis Christi præiudicem, quia illa voluntas, vel includitur in priori voluntate conferendi gloriam hominibus, vel certe secundum rationem est posterior illa, & consequenter multo magis cadit sub meritum Christi, quam illa: hæc autem quæ inferuntur, videtur falsa, satiffy impugnata argumentis contrariæ sententiæ.

Ad has difficultates primum in genere concedo, omne Dei beneficium, omnemque Dei benevolentiam erga homines, cui non repugnet supponi Christi merita, saltem in æternitate præiudicem ut futura, fundari in eisdem meritis, seu ista merita ut præiudicet illi rationem, seu motiuium talis beneficii ac benevolentie diuinæ. Hoc enim principium est satis contentaneum Paulo ad Ephes. 1. ut supra tractatum est, estque valde consonum dignitati Christi, & meritorum eius. Deinde addo, non repugnare huic merito, quod Deus vno actu indiuisibili, & simul sub aliqua

con-

consideratione nos & Christum vt hominem elegerit & præordinauerit, illum ad esse filij Dei naturalis, nos ad gloriam & filiationem adoptiuam. Nam ille actus, etsi in se sit vnus & simplex, potest terminari ad vnum obiectum ratione alterius, & ita prius ratione potest terminari ad vnum, quam ad aliud: & hoc satis est, vt possit ad vnum terminari ex præscientia alterius, vt per se constat, & supra, quæst. 1. artic. 3. ad 4. Diuus Thomas arguit, & ibi late tractatum est. Ex hoc ergo capite non repugnat, vt, licet Deus vno simplicissimo actu nos cum Christo elegerit, & simul duratione, vel subsistendi consequentia, quatenus hæc omnia voluit cum aliqua connectione inter se, vt dicto art. 3. late tractatum est: non repugnat (inquam) ex hoc solo capite, quod Christi merita præuisa, sint ratio illius voluntatis, vt ad electos terminatur.

Solum ergo relinqui videtur difficultas illa de ordine finis & medij, nam cum merita Christi, vt ad nostram gloriam ordinata, sint media, videtur supponere in Deo aliquam intentionem talis finis, cuius ipsa non sint vlllo modo ratio aut motiuium. Respondent aliqui, licet in nobis voluntas finis sit prior voluntate medij, in Deo autem id non esse necessarium, in nobis enim ideo voluntas finis præcedit, quia post illam volitionem excogitanda sunt nobis media, & facienda electio: in Deo autem non ita est, sed ante omnem voluntatem supponitur præscientia omnium mediorum, simul cum fine, & ideo non est necesse, vt voluntas finis antecedit absolute & simpliciter, sed sit est, vt in genere causæ finalis antecedit, medium autem poterit præcedere in genere causæ meritorie. Sed hoc non recte dictum est, primo, quia, formaliter ac per se loquendo, non ideo voluntas finis antecedit electionem mediorum, quia post illam voluntatem excogitantur media, & inquiruntur, ac ponderantur, & ita paulatim ad electionem proceditur: tum quia, licet hic processus sæpe intercedat, quando illa antecessio est in tempore ac duratione, tamen ad ordinem nature & rationis, quem nos inquirimus, non est necessarius: tum etiam, quia interdum potest homo, prius quam eliciat voluntatem finis, habere præmeditata, & optime cognita omnia media possibilia, & nihilominus si voluitur esse finem & medium, necesse est, vt à fine incipiat, vel ordine nature, causalitatis, vel rationis, si simul & vno fortasse actu in verumq; tedit, vel certe ordine durationis, si pro sua libertate velit solum circa alterum, suum actum exercere.

Secundo, quia, loquendo de ordine causalitatis inter res volitas, vel de ordine rationis in ipso actu, hæc enim tantum sunt quæ in diuina voluntate possunt considerari, iuxta hunc (inquam) ordinem, finis non solum est prior medio, in vno genere causæ, sed simpliciter in omni genere: nec intelligi potest, quod medium vt medium, in aliquo genere prius sit volitum: quia in quocunq; signo, & in quouis genere, solum est volitum propter finem, alioqui non est volitum vt medium: ergo, quocunq; modo consideretur, necesse est, vt voluntas finis ratione antecedit.

Tertio videtur esse specialis ratio in merito, quia meritum non potest esse in suo genere ratio mouens & alliciens voluntatem, si solum vt possibile, vel vt futurum sub conditione, præcognoscatur, sed oportet, vt videatur iam exhibitum, vel saltem præcognoscatur vt absolute futurum, ergo præscientia illa, quæ antecedit omnem liberam Dei voluntatem, non satis est ad rationem meriti, seu causæ meritorie, licet sufficiat ad rationem finis vel exemplaris, quia per illam scientiam non cognoscitur meritum, nisi vt possibile, vel, ad summum, vt futurum sub conditione, alioqui etiam posset proprium hominis meritum sic præuisum, esse ratio suæ electionis, & prædestinationis, quod falsum est. Igitur, antequam

Fr. Suarez Tom. 1.

meritum moueat in ratione meriti, necesse est vt antecedit aliqua voluntas Dei, quæ ordinet tale meritum, & causas, ac principia eius: hæc igitur voluntas etiam respectu Christi, necessaria fuit, & antecessit simpliciter & in omni genere omnem causalitatem moralem meritorum eius: sed in illa includitur, vel supponitur voluntas dandi nobis gloriam, vt ostensum est: ergo.

Aliter ergo respondendum videtur, negando, merita Christi tantum esse à Deo volita & ordinata, vt media, per quæ homines consequantur gloriam, ad quam præordinati supponantur: sed potius docendum est, sicut voluit Deus Christum hominem Deum, per sese propter gloriam suam, ita etiam voluisse eius merita, & valorem operum eius, propter perfectionem & excellentiam ipsiusmet Christi, vt ex se esset sufficiens causa, etiam in genere morali, seu meriti, cuius intuitu & ratione posset Deus velle supernaturalia dona conferre, quibus aut quomodo vellet, iuxta suæ diuinæ sapientie dispositionem. Itaque in eo primo signo, in quo Deus Christum voluit, non tantum voluit illum vt aptum ad merendum sed vt actu merendum suo tempore, voluitq; vt ipsius opera essent sufficienter ordinata ad rationem meriti, quantum est ex parte ipsius DEI: vnde hoc ipso quod Deus prædestinavit Christum tali modo, talique voluntate, in ea voluntate præiudicat futura eius merita, propter quæ voluit alijs benefacere magis aut minus, iuxta beneplacitum suum. Rursus ante hanc voluntatem Dei vt sic terminatam ad Christum, non est necesse intelligere priorem voluntatem terminatam ad gloriam hominum, quia aliud est velle Christum vt medium, aliud velle ipsum vt primam causam in genere meriti: Deus autem hoc posteriori modo voluit Christum in illo primo signo, non priori, & ideo non oportet præintelligere illam aliam priorem voluntatem, quia, licet voluntas medij supponat voluntatem finis, tamen voluntas causæ quasi efficientis in suo genere non supponit voluntatem effectus, sed potest illam secum asserre. Sicut etiam in eo signo, in quo voluit Deus Christum, voluit illi communicare potentiam sciendi supernaturalia opera, & miracula, non quia supponeretur in Deo voluntas talium operum, & ideo voluerit communicare Christo illam potentiam vt medium ad illa opera, sed potius, quia per se voluit communicare Christo illam perfectionem, vt esset in omni genere causæ perfectissima, quoad posset, causa: ideo ex ea voluntate consecutum est, vt ea opera essent possibilia, aut aliquando futura. Similiter in eodem signo prædestinavit Christum vt caput, quod haberet influentiam non tamen vt medium, neq; ex priori voluntate influendi in alios, sed vt causam præcipuam in eo ordine, ad quam consequuntur tales effectus, idem ergo dicendum censetur de eius merito.

Atque hinc facile est ad singulas difficultates respondere. Ad primam enim negatur assumptum, nimirum, non potuisse merita Christi præiudicare ante electionem prædestinatorum. Et ad primam probationem responderetur, licet in quodam genere, seu in subsistendi consequentia, simul fuerint prædestinati omnes electi cum Christo, nihilominus in aliquo genere fuisse Christum alijs præelectum, scilicet, in genere finis & exemplaris, & similiter in genere causæ meritorie, quia ita voluit Deus simul Christum & alios, vt tamen voluerit Christum vt rationem volendi alios, & consequenter etiam voluerit prius ratione merita Christi, eorumq; præuisionem, quam aliorum electionem, quod respectu dilectionis ipsiusmet Christi locum non habet, quia inuoluit repugnantiam, quæ non inuoluitur respectu aliorum. Ad aliam vero probationem iam declaratum est, quomodo voluntas meritorum Christi non supponat electionem hominum.

lil 3

Dices

Dices. Quam merita Christi potuerunt in illo signo praevideri, cum non potuerint in eo signo praevideri actiones, & passionibus, quas habuit in mortali corpore? De hac re sepe dictum est in superioribus, quidam sentiunt fuisse merita Christi in communi, seu formaliter, non in particulari, seu materialiter, prout per tales actus exercentur. Sed quia non recte attribuitur DEO hic modus confusae cognitionis, melius dicitur, in eo signo fuisse praevisa merita per actum amoris Dei & proximi, qui non dependet à corpore passibili.

Ad secundam difficultatem eadem responsio adhibenda est, concedendum est enim illatum, quod in ea inferitur, imo ex illo sumitur praedictorum confirmatio. Eadem namque est proportionalis ratio dilectionis efficacis seu beneplaciti electorum, & dilectionis sufficientis seu antecedentis ceterorum, sicut ergo Christus meruit praedestinati electionem, ita ceteris meruit eum amorem seu simplicem voluntatem, qua Deus, quantum in ipso est, vult eorum salutem. Unde, sicut propter Christum voluit Deus dare electis omnia media certa & efficacia, quibus saluantur, ita ceteris voluit etiam propter Christum dare sufficientis media, quibus saluari possunt. Christi ergo meritum non tam est medium sufficiens ex se ad salutem reproborum, quam causa omnium mediorum sufficientium, quae reprobo tribuuntur: & respectu diuinae voluntatis, est ratio seu motuum inclinans eam, ad illam voluntatem. Vel potest meritum Christi dupliciter considerari, primo secundum se & absolute, prout est quaedam perfectio moralis Christo conveniens, tum ex dignitate sua, tum ex praedestinatione divina, ut ex se sit sufficiens ad obtinendum à Deo quodlibet supernaturale bonum gratiae sanctificationis, & istam Dei benevolentiam impetrandam: & ut sic, negatur esse medium, formaliter loquendo, sed obiectum per se amatum, seu coamatum ipsi Christo, ut vniuersali ac primae causae in genere meriti. Secundo potest Christi meritum considerari, ut peculiari aliquo modo ordinatum, & quasi applicatum ad salutem hominum sufficienter operatam, & ut sic, potest dici medium, tamē, quia haec ratio supponit priorem, ideo difficultas tacta non procedit.

Ad tertiam difficultatem concedo, omnem diuinam voluntatem, qua ordinauit homines in supernaturalem beatitudinem, fuisse in Christi merito fundatam, haec enim voluntas non est nisi vel electio efficax praedestinatorum, vel voluntas accedens erga ceteros, utraque autem fuit ex Christi meritis, ut ostensum est. Idemque consequenter sciendum est de voluntate reparandi homines lapsos, haec enim voluntas comparatur ad priorem, ut voluntas cuiusdam particularis medij, ad voluntatem finis, & ideo multo magis supponit meritum Christi praevisum, ut rationem & motuum vniuersale benefaciendi, & bene volendi hominibus. Neque contra hoc urgent testimonia adducta in confirmationem alterius sententiae. Nam testimonia sacrae Scripturae, vel solum probant, voluntatem redimendi genus humanum respectu hominum redimendorum fuisse ex sola misericordia, quod verum est, etiam respectu Christi aliquam habuerit rationem iustitiae. Vel probant primam originem huius beneficii fuisse Dei charitatem, qua voluit vniuersum suum dare, ut in natura assumpta esset caput ac princeps rerum omnium, ex hoc enim beneficio cetera omnia manant, quatenus ad supernaturalem ordinem gratiae aliquo modo spectant. Et hoc posteriori modo potest etiam intelligi testimonium Augustini, quanquam eo loco solum intendit docere, Deum ita odisse in nobis culpam, ut tamen diligat naturam, ideoque eam dilectionem, quam nobis exhibet, cum culpam remittit, supponere aliam priorem, quam nobis dat esse nostramque diligit naturam. Ad rationem vero il-

lius sententiae dicendum est, nos supponere, Christum esse praedestinatum per se primo, & ante omnes & in omni genere primum in diuina merite ac voluntate habuisse, atque ita sine inconuenientia fieri potuisse, ut ipsamet ordinatio redemptionis nostrae in eiusdem Christi meritis fundamentum habuerit.

Potest autem hoc loco, ut res tota melius explicetur, soluaturs; facilius difficultas in illa vltima ratione tacta, applicari distinctio in praecedentibus conclusionibus insinuata. Nam remedium & medicina peccati hominum, dupliciter potest considerari: vno modo in genere & absolute, alio modo in particulari, & secundum eum peculiarem modum quod Deo ordinatum est, comparando illum ad infinitos alios modos, quibus posset Deus homines redimere. Quamuis igitur meritum Christi praevisum, ex se fuerit sufficiens ratio ad inclinandum diuinam voluntatem, ut vellet hominibus remedium ac medicinam peccati tribuere, & ex se fuerit etiam sufficiens medium ad quodlibet remedium, quantumuis perfectum, & excellens obtinendum: tamen, quod praefixum illo Christi merito, Deus hoc remedium prae alijs elegerit, & quod hoc remedium per Christum exhibendum fuerit, per tales Christi passionibus, & per illum modum, quem ipse sua mirabili sapientia praefixit, hoc non fuit ex Christi meritis, sed ex sola diuina voluntate, quia non fuit admirabile inuentum humano ingenio, aut voluntate Christi humana excogitatum, aut dispositum, sed fuit diuinitus inuentum, & intuitu meritorum Christi dispositum. Atque hac ratione speciali iure tribuitur misericordia diuinæ, ac beneplacito Patris, quod Christum nobis dederit, non solum in capite, & principem, sed etiam in Redemptorem: & similiter in illius admirabile consilium, & voluntatem referendum est, quod ordinauerit, ut Christus in corpore passibili veniret, & passionem homines redimeret, haec enim non sunt per Christi meritum, aut humanam voluntatem definita, sed per voluntatem Patris, licet non abque intuitu meritorum Christi, & ad offensionem iustitiae perfectae, quae in illis virtute continebatur, iuxta illud ad Rom. 3. Quem proposuit Deus propitiatorem per fidem in sanguine ipsius ad offensionem iustitiae suae. Recte enim intelligi potest non solum effectum remissionis peccatorum per Christum, sed etiam propitium ipsum dandi nobis talem propitiatorem fuisse ad offensionem iustitiae, tam in remedio proposito ac definito, quam in ratione, & merito proponendi illud: & haec tenet electione.

Vltimo tamen dicendum est, etiam esse Christum causam meritoriam nostrae praedestinationis. Haec ita causa colligitur ex citato loco Pauli ad Ephes. Praedestinauit nos per Iesum Christum. Illa enim particula, per causam meritoriam designat, ut declaratum est, & colligitur satis ex Concilio Tridentino sess. 6. cap. 3. 4. 5. & 6. Loquitur autem Paulus de tota praedestinatione, eo enim modo tribuit praedestinationem meritis Christi, quo tribui non potest meritis ipsius praedestinatus: potest autem praedestinatus mereri vnum vel alterum effectum praedestinationis suae. Christo ergo non tribuitur meritum praedestinationis propter vnum vel alium effectum, sed propter totam praedestinationem: & ideo addit Paulus hanc praedestinationem factam esse secundum consilium voluntatis Dei. Quod proprie de integra praedestinatione dicitur, nec Paulus vnquam vltius est voce praedestinationis in alia significatione: quin potius ad Rom. 8. diltinguit praedestinationem à singulis effectibus eius, quae expositio est consentanea Augustino locis supra citatis, & alijs expostoribus. Ratione probatur ex dictis, quia Christus meruit dilectionis efficaciam praedestinatorum, sed tota praedestinatio eorum ex hac dilectione nascitur, ergo meruit etiam praedestinationem. Secundum

Secundo, quia Christus meruit omnes effectus gratiæ, qui ex particulari Dei providentia sunt circa prædestinatum, sed qui hæc omnia meretur, meretur totam prædestinationem, & si aliquis posset sibi hæc omnia mereri, mereretur prædestinationem suam, ergo.

Obiecta.

Sed contra, quia Christus non meruit prædestinatio omnia media, per quæ consequuntur suam salutem, quia non meruit incarnationem, quæ est potissimum medium, sed mereri prædestinationem, est mereri alicui omnia media suæ salutis. Et confirmatur, quia multa bona naturalia, quatenus ad salutem conferunt, sunt effectus prædestinationis, ut nasci hoc tempore, hoc loco, ex his parentibus, cum hac complexione: sed hæc non oriuntur ex Christi meritis, sed ex ipsa dispositione, & naturali cursu vniuersi, ergo. Respondetur ad argumentum, Incarnationem potius dici causam salutis prædestinati, quam proprium medium, quia Incarnatio non est amata seu electa ex intentione efficaciter dandi vitam æternam prædestinato, sed per se sui primario amata. Et quamuis demus, vel Incarnationem, vel passionem, esse ordinatam ex intentione generali saluandi genus humanum, non autem ex particulari dilectione prædestinatorum, media autem prædestinationis dicuntur, quæ ex hac dilectione procedunt. Quocirca illud argumentum solum cōcludit, Christum non meruisse nobis omnes causas nostræ salutis, neque omnem supernaturalem providentiam gratiæ: non inde tamen fit, non meruisse prædestinationem nostram, quia ad hoc satis est, mereri prædestinato omnem gratiam, quæ illi confertur, & omnia media particularia, per quæ generales causæ vel remedia gratiæ illi applicantur. Prædestinatio enim significat specialem rationem diuinæ providentiæ, per quam electus infallibiliter perducitur ad vitam æternam. Quapropter, qui negant, Christum esse causam nostræ prædestinationis, solum quia non fuit causa suæ incarnationis, non recte loquuntur, quamuis in solo modo loquendi à nobis differre videantur. Ad confirmationem respondetur, Christum Dominum etiam illa naturalia dona nobis meruisse, quæ ad salutem æternam conferunt, quatenus ex speciali intentione & electione prædestinati conferuntur: sicut enim possumus hæc bona promereri, & impetrare in Christo, & per Christum, ita etiam, cum sine merito vel oratione nostra dantur, possunt propter meritum Christi dari. Quis etiam neget, aut mori in tali tempore & loco, naturale esse, aut non sæpe dari propter Christi meritum, cum hoc sæpe ad donum perseverantiæ pertineat? Licet ergo effectus naturales ex dispositione causarum naturalium proveniant, tamen, si ad prædestinationem pertinent, illam et dispositio causarum, sicut sub prædestinationem cadit, ita & sub meritum Christi.

Naturalia
quæ, & quo
modo Chri-
stus nobis
meruerit.

DISPUTATIO XLII.

In duas Sectiones distributa.

De his, quæ Christus meruit Angelis.

In hac disputatione breuius quam in præcedentibus agendum est, quia res est minus certa, & ideo vnica fere sectio examinabitur, an Christus meruerit angelis, & quid illis meruerit: nam hæc duo vix possunt disputari. Iungi: deinde tamen occasione hinc sumpta, videndum erit, an possit Christus aliquo modo dici Redemptor angelorum, vel, quod idem est, an pro illis satisfecerit.

SECTIO I.

An Christus meruerit angelis omnia dona gratiæ & gloriæ.

Prima sententia negat, Christum Dominum angelis aliquid meruisse, præsertim gratiam & glo-

riam. Ita videtur sentire Bonauent. in 3. d. 13. artic. 2. q. 3. dum negat, Christum influere gratiam in Angelos, Paludan. quæst. 1. artic. 3. Durand. q. 2. Alenf. 3. p. quæst. 12. memb. 3. artic. 3. § 5. dum affirmant Christum habere influxum gloriæ accidentalis, & aliorum illuminationum in angelos: de alio vero influxu gratiæ omnino tacuerunt: D. Thom. etiam hac 3. p. quæst. 8. artic. 4. solum in communi dixit Christum aliquid influere in homines, & angelos, & q. 59. art. 6. negat, Christum iudicaturum angelos quoad præmium essentialie, sed tantum quoad accidentale: quanquam hic locus parum vigeat, ut patet ex ratione, quam ibi subiungit in corpore & ad primum, scilicet, quia iudicium illud consummatum est ante Incarnationem, & non est iterandum: vnde ad eundem modum loquitur de iudiciis particularibus hominum, factis ante Incarnationem, vel ante diem iudicii, ut ibidem patet art. 4. ad 3. & art. 5. ad 1. & 2. Expressius tamen in 3. dist. 13. quæst. 2. art. 2. hanc tenet sententiam, & quæst. 29. de verit. artic. 4. ad 5. & art. 7. ad 5. & in eadem sententiam inclinat Dried. tract. 2. de captiuit. & redempt. gener. human. cap. 2. part. 3. art. 5. fol. 51. quamuis addat, Christum non meruisse gratiam angelis remouendo ab illis peccatum. Et probatur primo, quia Scriptura sacra nunquam dicit Christum venisse propter angelos, ut eis gratiam, & gloriam mereretur: qui potius ipsemet Christus dicit, se reliquisse nonaginta nouem oues, & venisse ad querendam vnā ouem perditam. Matth. 28. & Luc. 15. quibus locis Ambros. Anselm. Beda, Theophyl. & alij, & Gregor. homil. 34. in Euangelia, exponunt de diuino Verbo, quod relictis in celo angelis, ad querendam humanam naturam lapsam descendit: non ergo venit ut angelis mereretur, neque ut eos ad suum ouile aggregaret. Vnde Act. 4. de hominibus dicit Petrus, & non de angelis, non esse sub celo aliud nomen nobis datum, in quo oporteat nos saluos fieri, 1. ad Timot. 4. dicit Paul. Christum esse saluatorem omnium hominum, maxime fidelium: de angelis vero nihil dicit. Confirmatur ex illo ad Hebr. 2. Qui sanctificat, & qui sanctificantur, ex vno omnes: propter quam causam non confunditur eos fratres vocare, & infra, Quia ergo pueri communicauerunt carni & sanguini, & ipse similiter participauit eisdem. Quibus verbis requirit Paulus inter sanctificantem & sanctificatos, vel originem ab eodem parente Adamo, vel (quod idem est) communicationem in eadem natura, ut exponit Adamus: & similiter inquit, ideo induisse nostram naturam, quia futuriteramus fratres eius, & spirituales filij: hoc enim est quod ait, Quia pueri communicauerunt carni, & sanguini, &c. Vnde statim subiungit, Nusquam angelos apprehendit, sed semen Abrahamæ apprehendit. Ex quo testimonio ita concludi potest ratio, nam qui sanctificatur per merita Christi, sunt pueri, & fratres Christi, & comunicant cum illo in carne, & sanguine, ut Paulus dicit, sed angeli non sunt hoc modo fratres Christi, non enim habent carnem & sanguinem, neque illis assimilatus est Christus: ergo non sunt illius merito sanctificati, & ita Chrysost. Theophyl. & alij ibi per sanctificatos à Christo solos homines intelligunt.

Secundo videtur colligi hæc sententia ex modo loquendi Patrum, vbi quæque enim explicant, quid profuerit angelis Christi aduentus, nihil aliud dicunt, nisi per Christum esse reparatas sedes angelorum, hominibus ad illas implendas assumptis, ex quo effectum magnum gaudium accidentarium ad sanctos angelos redundauit, & nouam quandam, ac singularem amicitiam cum hominibus contraxerunt. De merito autem gratiæ, & gloriæ nihil omnino dicunt, ut videre licet in Chrysost. Theodoro, & Theophyl. Anselm. Beda, & alijs exponen-
tibus verba illa ad Ephes. 1. Inflaurare omnia in Christo, quæ in celis, & quæ in terra sunt, & illa ad Coloss. 1. Ephes. 1. Colos. 1.

lii 4.

In ipso